

Mateusz Potoczny

"Liturgia po Soborze Watykańskim II
w (archi)diecezji katowickiej",
Grzegorz Śmieciński przedm.
Andrzej Żądło, Katowice 2015 :
[recenzja]

Liturgia Sacra. Liturgia - Musica - Ars 22/1(47), 287-288

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jako nauki, ale także zatrzymuje się nad konkretnymi symbolami i świętymi misteriami. Wśród analizowanych kwestii znajdują się m.in. naczynia liturgiczne, praktyki ascetyczne, sakramenty, elementy celebracji eucharystycznej i gesty modlitewne. W każdym rozdziale książki znajdują się zarówno treści wyjaśniające teologię, jak i symbolikę bądź obrzędowość prezentowanej tajemnicy. Dodatkowym atutem książki jest jej język: trudne do wyjaśnienia tajemnice chrześcijańskiej wiary zostały tu przedstawione w sposób przystępny niemal dla każdego.

PIOTR ROSZAK, *Mozarabowie i ich liturgia. Chrystologia rytu hiszpańsko-mozarabskiego*, Toruń: Wydaw. Naukowe UMK 2015, 317 s., ISBN 978-83-231-3342-1.

Dla żyjących w kręgu kultury opartej na dziedzictwie grecko-romańskim Europejczyków zachodnie chrześcijaństwo kojarzy się jedynie z Rzymem i jego wariantami narodowymi w różnych częściach kontynentu. Zestawiając tę wizję z mozaiką Kościołów wschodnich, Zachód jawi się jako zwarty monolit, w którym nie było miejsca na zbyt daleko posuniętą odrębność. Tymczasem Kościoły Zachodu, podobnie jak ich orientalne Kościoły siostrzane, monolitem nie były. Także na Zachodzie wykształciły się różne tradycje, których charakterystycznymi cechami wyróżniającymi były zarówno liturgie, jak i różne rozłożenie akcentów teologicznych. Jedną z takich właśnie wspólnot Zachodu jest do dziś mało znana i osłonięta nimbem tajemnicy starożytna grupa chrześcijan hiszpańskich zwanych mozarabami. Książka ks. Piotra Roszaka jest pierwszą na polskim rynku publikacją, która tematykę liturgii mozarabów ujmuje w sposób integralny. Bazując na euchologii rytu hiszpańskiego, autor nie tylko prezentuje strukturę celebracji, ale przede wszystkim skupia się na ukazaniu charakterystycznych dla myśli mozarabskiej elementów chrystologicznych zawartych w wydanym w latach 1991–1995 *Mszale hiszpańsko-mozarabskim*. Całość podzielona została na dwie części: w pierwszej autor prezentuje historię rytu oraz wskazuje na chrystologiczne elementy w liturgii. Z kolei część druga w całości poświęcona została zagadnieniom chrystologicznym w myśli i tradycji mozarabskiej.

GRZEGORZ ŚMIECIŃSKI, *Liturgia po Soborze Watykańskim II w (archi)diecezji katowickiej*, przedm. Andrzej Żądło, Katowice: „Emmanuel” 2015, 326 s., ISBN 978-83-63757-88-5.

Chociaż święta liturgia jest dziedzictwem całego Kościoła, to jednak w każdej społeczności lokalnej nabiera ona szczególnego wyrazu. Obok powszechnych prawideł rządzących kultem chrześcijańskim istnieje bowiem szereg elementów lokalnych, które z liturgii czynią rzeczywistość bliską każdemu człowiekowi w jego konkretnym *Sitz im Leben*. Stąd podejmowanie studium nad kształtem liturgii w konkretnych wspólnotach partykularnych stanowi cenny element ukazywania i poznawania Kościoła w jego najmniejszych komórkach. Rozprawa doktorska ks. Grzegorza Śmiecińskiego jest doskonałym przykładem takiego właśnie spojrzenia na liturgię, a konkretnie na aplikację reformy liturgicznej w kontekście diecezji i późniejszej archidiecezji katowickiej. Książka podzielona została na trzy rozdziały.

W pierwszym autor prezentuje sylwetki osób oraz instytucje odpowiedzialne za wprowadzanie w życie soborowej odnowy w Kościele katowickim. Ukazuje dzieło dwóch biskupów diecezjalnych: Herberta Bednorza i Damiana Zimonia, a także wkład, jaki w recepcję soborowych ustaleń wniosła Kuria Diecezjalna, Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne oraz I Synod Diecezji Katowickiej. W rozdziale drugim zaprezentowany został szereg inicjatyw duszpasterskich, jakie podjęto w omawianej wspólnocie diecezjalnej w celu zaszczepienia postulowanej przez Ojców soborowych reformy. Z kolei trzeci rozdział książki stanowi refleksję nad istotą i zakresem soborowej odnowy liturgicznej, która to refleksja ogniskuje się wokół sakramentów, sakramentaliów, liturgii godzin, roku liturgicznego, muzyki sakralnej, sztuki oraz pobożności ludowej. Całość zamyka bogaty zbiór literatury przedmiotu, który w dużej mierze składa się z lokalnych materiałów źródłowych, co jeszcze bardziej osadza książkę w środowisku, któremu została ona dedykowana.

Ks. Mateusz Potoczny

MUZYKA

IRENEUSZ PAWLAK, *Laudes et Vesperae Dominicales. Chwalby Poranne (Jutrznia) i Nieszpory na niedziele okresu zwykłego z towarzyszeniem organowym*, red. S. Garnczarski, Tarnów: Wydawnictwo Biblos 2015, 124 s., ISBN 978-83-7793-355-8.

Opracowanie składa się z dwóch części: *Chwalby poranne na Niedziele I–IV Tygodnia* (cz. I); *Nieszpory I i II na Niedziele I–IV Tygodnia* (cz. II). Zbiór jest propozycją melodii do tekstów Laudesów tłumaczonych terminem Jutrznie oraz Nieszporów na niedziele okresu zwykłego. Ułożone melodie powstały wprawdzie w oparciu o chorał gregoriański, ale tylko nieliczne z nich odwzorowują autentyczne schematy gregoriańskie. Jako zasadę autor przyjął zastosowanie psalmowych struktur inicjalnych wyłącznie w Kantyku Zachariasza i Kantyku Najświętszej Maryi Panny. Psalmi i kantyki Starego Testamentu rozpoczynają się od recytatywu. Zaproponowany został także w wersach parzystych Kantyku Zachariasza układ wielogłosowy na trzy głosy równe i układ czterogłosowy na głosy mieszane w II Nieszporach każdego tygodnia. Zbiór przeznaczony jest do śpiewu wspólnego przez całe zgromadzenie liturgiczne. Jest to próba upowszechnienia śpiewanej modlitwy porannej i wieczornej, służąca pogłębieniu wiary uczestników tych godzin kanonicznych.

WIESŁAW HUDEK, PIOTR WIŚNIEWSKI, *Cantare amantis est. Wieloautorska monografia naukowa z okazji 80. urodzin Ks. Prof. dr. hab. Ireneusza Pawlaka*, Lublin: Wydawnictwo „Polihymnia” 2015, 615 s., ISBN 978-83-7847-253-7.

Publikacja zawiera w pięciu rozdziałach artykuły naukowe 42 autorów, poświęcone różnym aspektom muzyki sakralnej: rozdz. I: *Ksiądz Profesor Ireneusz Pawlak. Życie i dzieło* (D. SOB CZAK, *Bibliografia prac Ks. Prof. dr. hab. Ireneusza Pawlaka*); *Ksiądz Profesor Ireneusz Pawlak — życie w służbie liturgii i muzyki*; *Organizatorzy życia muzycznego w katedrze gnieźnieńskiej od XV do XXI wieku*; B. BODZIOCH,